

המרכז הבינתחומי הרצליה

כח' בכסלו תשפ"א
14 בדצמבר 2020

תיק משמעת מס' 14/2020
בעניין הסטודנט מר [REDACTED] (ת.ז. [REDACTED]) - (להלן: **הסטודנט**)

החלטה

1. הסטודנט הנילון לומד לקראת תואר ראשון במרכז הבינתחומי הרצליה (להלן: **"הסטודנט"**). הסטודנט הואשם בקובלנה משמעתית, המתבססת על תלונה של המרצה בקורס (להלן: **"המרצה"**), בהונאה בבחינה ו/או בהפרה של הוראות המתייחסות לאותה בחינה, בקורס אקדמי נשוא תיק דנן. לפיכך הואשם הסטודנט בהפרת **סעיפים (3) ו/או (2) (6) לתקנון המשמעת של המרכז הבינתחומי** (להלן: **"תקנון המשמעת"**).
2. בתיק דנן התקיימו שני דיונים: ביום ראשון ה-29.11.2020 (להלן: **"הדיון הראשון"**) וביום רביעי ה-02.12.2020 (להלן: **"הדיון השני"**). הדיונים התקיימו בהיוועדות חזותית באמצעות תוכנת "זום" בהסכמת כל הגורמים. בדיונים נכחו: הקובלת הנכבדה, גבי אורלי שקד; עו"ד שרון ציונוב, ב"כ הבינתחומי הרצליה; רכות ועדת המשמעת ורושמת הפרוטוקול, גבי אורית לייזר; המרצה בקורס שהגיש את התלונה; המתרגל בקורס (נכח בדיון השני); הסטודנט הנילון ובא כוחו עו"ד אסף ביטון. כמו כן; בדיון הראשון מסר עדותו המורה הפרטי שהכין את הסטודנט לבחינה (להלן: **"המורה הפרטי"**).

עיקרי גרסאות הצדדים:

3. הסטודנט נחשד כי ביצע מעשה הונאה בבחינה אקדמית שנערכה באופן מקוון, כך שגורם חיזוני סייע בידו לפתור את הבחינה או למצער, חלקים מהבחינה. מכתב התלונה עולה, כי החשד העיקרי התעורר ביחס לשתי שאלות בבחינה (שאלות 6 ו-8). הטעם לחשד, כמפורט בכתב התלונה, הנו כדלקמן: תשובותיו של הסטודנט היו ברמה גבוהה מאוד המתאימות לרמתו של סטודנט בתואר שני במתמטיקה ולא לסטודנט בשנה א' במדעי המחשב, לשון הכתוב.
4. כמו כן, תשובתו (שאלה 6) "מתקדמת בהרבה מהרמה ומהמשפטים שנלמדו בקורס". ביחס לתשובה מספר 8 טען המרצה, כי לא סביר שסטודנט יכתוב פתרון שכזה בכוחות עצמו תוך החסרת פרטים מהותיים המסבירים את הפתרון, כאמור בכתב התלונה.
5. נוכח החשד שהתעורר, פנה המרצה לסטודנט וזימנו, מבעוד מועד, לשיחת בירור בהיוועדות חזותית באמצעות תוכנת "זום". מטרת השיחה; בדיקת החשדות ובירור מעמיק על מנת להבין האם הסטודנט אכן פתר את הבחינה בכוחות עצמו, ובהגינות. בשיחה נכח גם המתרגל בקורס (להלן: **"המתרגל"**). השיחה נערכה ביום 31.07.2020, 15 יום לאחר מועד הבחינה. תיעוד השיחה הועבר לעיון כל הגורמים לאחר הדיון הראשון בתיק.
6. לטענת המרצה בקורס, בעקבות השיחה עם הסטודנט התחזק אצלו החשד לפיו הסטודנט לא פתר את המבחן בכוחות עצמו אלא נעזר בגורם חיזוני. מסקנתו זו התקבלה בעקבות תשובותיו של הסטודנט בשיחה ומתוכן עולה, לדידו של המרצה, חוסר בקיאות מובהק בחומר הלימוד.

7. מנגד, טען הסטודנט, באמצעות בא כוחו, כי פתר את המבחן ביושר ובהגינות, בכוחות עצמו וללא שום עזרה מאף גורם. הסטודנט פירט בכתב תגובתו מיום 13.09.2020, כמו גם בדיון עצמו, את מאמציו הרבים טרם הבחינה עת נעזר במורה פרטי. לגרסתו, למד והתכוון היטב לבחינה במשך תקופה ארוכה וזאת מתוך מטרה אחת ויחידה; להצליח בבחינה, בפרט לאחר שכבר נכשל בבחינה קודמת.
8. זאת ועוד; ביחס לטענה כי חלק מתשובותיו של הסטודנט אינן מן החומר הנלמד בקורס, ציין ב"כ הסטודנט כי במסגרת שיעורי ההכנה עם המורה הפרטי הם למדו גם חומרים נוספים הרלוונטיים לקורס. לחיזוק טענתו זו, זימן את המורה הפרטי לעדות והוא אכן מסר גרסה התומכת בטענת הסטודנט כי למדו יחדיו גם חומרים נוספים הקשורים לקורס אך לא הופיעו בסילבוס.
9. ביחס לשיחה שנערכה לסטודנט לאחר הבחינה טען ב"כ הסטודנט, כי ניתן להתרשם בבירור שהסטודנט משיב לכל שאלותיהם של סגל ההוראה ומגלה הבנה והתמצאות בחומר הלימוד. ככל שהסטודנט לא ידע להשיב לכל השאלות במלואן ו/או לא זכר בדיוק חלק מן התשובות הטעם לכך פשוט: עבר זמן רב (15 יום) ממועד הבחינה ועד שיחת הבירור. כמו כן; הוא נבחן בעוד כמה מבחנים בתקופה זו. לפיכך, אך טבעי כי הסטודנט לא יזכור את כל חומר הבחינה ולא יידע לתת הסבר מפורט לכל אחת מהשאלות שנשאל בבחינה. הדברים מקבלים משנה תוקף כאשר מביאים בחשבון את הלחץ בו היה נתון במעמד התשואול, כפי שניכר בתיעוד המצולם.
10. באשר לנטל ההוכחה הדרוש; ציין ב"כ הסטודנט כי על מנת להרשיע את הסטודנט בעבירת הונאה, הבינתחומי הרצליה צריך להוכיח מעל לכל ספק סביר כי הסטודנט אכן ביצע הונאה בבחינה. לדבריו, במקרה דנן הבינתחומי לא הצליח להרים את הנטל מהטעם הפשוט; הסטודנט לא ביצע כל מעשה הונאה בבחינה אלא פתר אותה בכוחות עצמו לאחר שהתכוון היטב מבעוד מועד.

הכרעה

11. כאמור, בתיק דנן התקיימו שני דיונים; נשמעו עדויות מפי כל הגורמים הרלוונטיים לרבות מפי המורה הפרטי; נשאלו שאלות הבהרה וחקירה; הוגשו חומרים כתובים לרבות תיעוד צילום שיחה בת 32 דקות בין סגל ההוראה והסטודנט הנילון (בעקבותיה קיימתי שיחה עם איש אקדמיה הבקיא בחומר הלימוד שחיווה באוזניי את דעתו בעניין. פנייתי זו אל גורם מקצוע נוסף נעשתה בהסכמת הצדדים). לאחר עיון בחומרים ובחינת גרסאות וטענות הצדדים, לרבות שמיעת העדים ואנשי המקצוע; הגעתי למסקנה כי התלונה לא הוכחה ברמת ההוכחה המתבקשת בתיק משמעותי המתייחס לאישום חמור של הונאה בבחינה. קיים בליבי ספק ועל כן החלטתי שהדבר הראוי במקרה דנן, הנו לזכות את הסטודנט מחמת הספק מהעבירות שיוחסו לו בקובלנה, כפי שיוסבר.
12. תחילה, אתייחס לרמת ההוכחה הדרושה בעבירות הונאה, לרבות שאלת הרשעה על סמך ראיות נסיבתיות. כפי שצוין במספר רב של החלטות משמעת קודמות, רמת ההוכחה בתיקי משמעת באקדמיה הינה "מעל לכל ספק סביר". במקרים בהם עסקינן בעבירות משמעת חמורות הונאה בבחינה כבמקרה דנן, להרשעה השלכות הרות גורל על המשך עתידו המקצועי-כלכלי של הסטודנט. רף הענישה ידוע ומוכר; סטודנט המורשע בהונאה בבחינה, ככלל, מורחק מהלימודים, למצער לסמסטר אחד. על כן אך ראוי כי רמת ההוכחה תהיה מעל לכל ספק סביר.

13. באשר להרשעה על סמך ראיות נסיבתיות: מאחר ואין בנמצא עדות ישירה לכך שבוצע מעשה הונאה כלשהו מצד הסטודנט ואין הוכחה כי יצר קשר במהלך הבחינה עם גורם כלשהו, אזי ההכרעה בהכרח אמורה להתבסס על סמך ראיות נסיבתיות. בעניין הרשעה על סמך ראיות נסיבתיות, יפים דבריה של כבוד השופטת פרוקצ'יה בע"פ 2132/04 קייס נגד מדינת ישראל (פורסם בנבו, 28.5.2007):

"כדי לקבוע ממצא מרשיע על בסיס ראיות נסיבתיות, נדרש כי שילובן יוביל למסקנה מפלילה

כמסקנה סבירה אפשרית יחידה. בהתקיים מסקנה סבירה אפשרית אחרת, שהיא ממשית

ואינה דמיונית, שאין בה כדי הפללת הנאשם, דינו לצאת זכאי." [ההדגשות אינן במקור]

14. בית המשפט העליון שרטט את גבולות הגזרה וקבע, מתי חובה לזכות את הנאשם מחמת הספק. במקרים בהם מציג גרסה סבירה, הגיונית ושאינה דמיונית, אזי - דינו לצאת זכאי. כך הוא הדין עם הסטודנט הנילון. לטעמי, הסטודנט מסר הסבר סביר ביחס לחשד שהתעורר כנגדו וסיפק תשובות הגיוניות ביחס לפתרון המבחן שלו. אין צורך שישפק גרסה אולטימטיבית אלא די בכך כי גרסתו לא תהיה דמיונית ובלתי מתקבלת על הדעת בנסיבות העניין. אם כן, לא מצאתי, בנסיבות העניין, כי גרסתו הנה דמיונית ובלתי סבירה בעליל. אין חולק כי הסטודנט התכוון היטב לבחינה. הוא נעזר במורה פרטי שהעיד (הגם שלא היה חייב לעשות כן) כי לימד את הסטודנט גם חומרים אחרים שלא נלמדו בקורס ולא הופיעו בסילבוס.

15. בשיחת הברור שנערכה, כפי שניתן להתרשם מההקלטה, הסטודנט השיב לחלק מן השאלות בצורה נאותה; לחלק מן השאלות ענה בצורה חלקית ולחלק מהשאלות לא ידע להשיב ו/או לא זכר בדיוק מדוע השיב באופן שהשיב. בהינתן והתשאול נערך 15 יום לאחר הבחינה - כאשר בפרק הזמן הסטודנט נבחן בעוד מבחנים - ובשים לב כי המעמד בו נדרש להשיב לשאלות סגל ההוראה היה מלחץ עברו, מוצא אני כי לא ניתן להסתמך על תיעוד זה לקבוע באופן וודאי כי הסטודנט פתר את הבחינה בעזרת גורם חיצוני. יוטעם, כי מסקנתי זו ביחס לשיחת התשאול, התקבלה רק לאחר היוועצות באיש אקדמיה הבקיא בחומר הלימוד שצפה בתיעוד השיחה.

16. חרף האמור לעיל יוער; כי תלונת המרצה הייתה במקומה. החשד של המרצה בהחלט חייב בירור משמעתי. ברי, כי המרצה פעל כמצופה ממנו עת חשד כי בוצעה עבירת הונאה בבחינה ועשה כן מתוך אחריות ורצון כן להבטיח את טוהר הבחינות בבינתחומי הרצליה. התרשמתי כי פעל באופן ראוי וענייני וללא כל קשר לזהות הסטודנט הנילון.

17. בסיכום האמור מעלה; אין באפשרותי לקבוע, ברמה של מעבר לכל ספק סביר, כי העתקה על ידי גורם חיצוני היא האופציה היחידה בנידון דידן. אומנם העתקה - בין על ידי גורם חיצוני ובין אם בדרך אחרת - היא אופציה סבירה אך לא די בסבירות על-מנת להרשיע בנסיבות המקרה העומד בפניי. לפיכך, ובהתאם לפסיקת בית המשפט העליון בעניין הרשעה על סמך ראיות נסיבתיות, ראוי וצודק כי הסטודנט ייהנה מהספק הקיים. לכן, הגעתי לכדי מסקנה כי יש לזכותו מחמת הספק מהעבירות בהן הואשם בקובלנה.

החלטה זו חסויה ולא תפורסם לציבור הסטודנטים.

שלי שלמה מלכה, עו"ד
הממונה על המשמעת